

TÓTH SZILÁRD JÁNOS* – GYULAI ATTILA**

*TK PTI

**TK PTI / BCE)

Lehet-e realisabb normákat konstruálni realista módszertannal?

A realizmusról szóló diskurzus egy ideje elsősorban módszertani kérdésekről szól, és ez kissé nehezen láthatóvá teszi az egész projekt tétjét, mármint azt, hogy a politika autonómiájának figyelembevétele – jelentsen ez bármit –, konkrétan milyen korlátokat írna elő a politikai filozófia művelésének. Előadásunkban ezt a hiányosságot szeretnénk pótolni. Amellett érvelünk, hogy szoros összefüggés van a módszertani és a tartalmi kérdések között. Ha ugyanis el szeretnénk dönteni, hogy a realisták által pártolt „politikai” normativitás valóban különáll-e a morális normativitástól, akkor előbb a megkonstruálásához használt módszertant kéne megvizsgálni! Ennek lényege az, hogy a politika specifikus jellemzőiből kéne kiindulni. A realisták egyebek mellett úgy látják, a politika világa konfliktusos, és ezért például a rendteremtésnek prioritása kéne, hogy legyen az igazságosság érvényesítésével szemben, és le kéne tenni az erkölcsi konszenzus megteremtéséről. Csakhogy nem minden realista ugyanazokat a politikai specifikumokat hangsúlyozza. Míg sokuk a politikából kiirthatatlan konfliktust és az emiatt a béke és a rend megőrzéséhez szükséges állami kényszer jelentőségét húzza alá, addig mások a legitimitás kontextuális jellegét, a legitimitás igazolásának „történeteit” vagy éppen a sikeres politikáláshoz szükséges instrumentális normák jellegét vizsgálják. Sorra vesszük ezeket a javaslatokat, és feltesszük a kérdést, hogy valóban eltérítenek-e a „moralista” politikaelmélet kereteitől, illetve csakugyan megalapoznak-e egy különálló politikai normativitás számára. Úgy véljük, az egész realista projekt különállósága múlik azon, hogy milyen választ találunk a kérdésre. Csak akkor támasztható alá, hogy a realizmus specifikus megközelítést kínál, ha a módszertani különbség csakugyan új típusú normák konstruálásához vezet. Máskülönben a módszertani vita önreferenciális, üres.